

POSTANOWIENIE

20 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski

na posiedzeniu niejawnym 20 lutego 2026 r. w Warszawie
w sprawie zażalenia J.J. na postanowienie Sądu Okręgowego w Rybniku z 1
października 2025 r., II Co 117/25,
wniesionego w sprawie ze skargi J.J.
o wznowienie postępowania
w sprawie z wniosku J.J. z udziałem K.G.
o ustalenie kontaktów z małoletnimi T.J., E.J. i N.J.,
z urzędu z udziałem K.G. i J.J.
o pozbawienie władzy rodzicielskiej J.J. nad małoletnimi T.J., E.J. i N.J.,
z urzędu z udziałem K.G. i J.J.
o zakazanie kontaktów J.J. z małoletnimi T.J., E.J. i N.J.,
z wniosku Prokuratora Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim
z udziałem K.G. i J.J.
o powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi T.J., E.J. i N.J.,
zakończonych prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Rybniku z 17
czerwca 2021 r., II Ca 303/20,
na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Rybniku
postanowieniem z 15 stycznia 2026 r. II Cz 648/25
o przekazanie do sądu równorzędnego

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 stycznia 2026 r. Sąd Okręgowy w Rybniku wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie na podstawie art. 44¹ k.p.c. sprawy wywołanej zażaleniem J.J. do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Sąd Okręgowy wskazał, że przeciwko wszystkim sędziom orzekającym w II Wydziale Cywilnym Odwoławczym Sądu Okręgowego w Rybniku oraz wobec większości sędziów orzekających w tym Sądzie J.J. zainicjował postępowania sądowe, a w konsekwencji wobec tych sędziów zachodzą okoliczności tego rodzaju, że mogłyby w powszechnym odbiorze społecznym wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich bezstronności w sprawie.

Zdaniem Sądu Okręgowego w tej sytuacji dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za uznaniem, że sprawę powinien rozpoznać inny sąd równorzędny, w którym nie pełni służby sędzia, wobec którego J.J. wytoczył powództwo.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, że rozstrzyganie ewentualnych wniosków o wyłączenie na podstawie art. 49 § 1 k.p.c. każdego wylosowanego sędziego, wobec którego J.J. wytoczył powództwo, wydłuży postępowanie w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

Przepis ten stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany ściśle (zob. m.in. postanowienia SN: z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20; z 10 września 2020 r., II CO 203/20; z 28 września 2021 r., II CO 72/21; z 9 czerwca 2025 r., III CO 655/25; z 9 lutego 2026 r., III CO 77/26, i z 9 lutego 2026 r., III CO 79/26). Zbyt pochopne przekazywanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie służy wytwarzaniu w społeczeństwie przekonania o bezstronności sądów, lecz przeciwnie – może budować przekonanie o łatwości manipulowania ich ustawową właściwością (zob. m.in. postanowienia SN z 25 listopada 2009 r., III KO 81/09, OSNKW 2010, nr 2, poz. 20; z 24 lutego 2020 r., II PO 5/20; z 9 lutego 2026 r., III CO 77/26, i z 9 lutego 2026 r., III CO 79/26). Okoliczności wynikające z dobra wymiaru sprawiedliwości powinny być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości jego funkcjonowania (postanowienie SN z 9 lutego 2026 r., III CO 77/26).

Sąd Najwyższy nie dostrzegł potrzeby przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Po pierwsze, należy wskazać, że w Sądzie Okręgowym w Rybniku wciąż pozostają sędziowie, wobec których J.J. nie wytoczył powództw, a zatem nie dotyczą ich okoliczności, które potencjalnie mogłyby wpłynąć na odbieranie sądu jako pozbawionego waloru bezstronności. Już z tej przyczyny wniosek o przekazanie sprawy nie zasługiwał na uwzględnienie.

Po drugie, przesłanki stosowania art. 44¹ k.p.c. nie mogą być tożsame z przesłankami zastosowania innych instrumentów ustawowych stworzonych w celu zabezpieczenia standardu rozpoznawania sprawy przez bezstronny sąd, w szczególności dotyczy to art. 48 lub art. 49 k.p.c. Jeżeli instytucja wyłączenia sędziego wystarcza do zabezpieczenia prawa strony do rozpoznania jej sprawy przez bezstronny sąd, to nie występuje konieczność modyfikowania określonej na podstawie ustawy właściwości sądu przy wykorzystaniu art. 44¹ k.p.c. (zob. postanowienie SN z 25 czerwca 2025 r., III CO 653/25, i z 9 lutego 2026 r., III CO 77/26). Nawet w przypadku wyłączenia wszystkich sędziów sądu podstawę prawną do wnioskowania o wyznaczenie sądu równorzędnego stanowiłby art. 44, a nie art. 44¹ k.p.c. Nie można zatem argumentować, tak jak czyni to Sąd Okręgowy, że za zastosowaniem art. 44¹ k.p.c. przemawia okoliczność, iż rozstrzyganie ewentualnych wniosków o wyłączenie na podstawie art. 49 § 1 k.p.c. każdego wylosowanego sędziego, wobec którego J.J. wytoczył powództwo, wydłuży postępowanie w sprawie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Marcin Krajewski

(E.M.)

[SOP]